

มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15

เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า

ผศ.รองเอก วรรณพฤษย์

TFRS 15 ใช้แทน

1. TAS 11 สัญญาก่อสร้าง
2. TAS 18 รายได้
3. TFRIC 13 โปรแกรมสิทธิพิเศษแก่ลูกค้า
4. TFRIC 15 สัญญาสำหรับการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์
5. TFRIC 18 การโอนสินทรัพย์จากลูกค้า
6. TSIC 31 รายการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับบริการโฆษณา

ขอบเขต

ถือปฏิบัติกับสัญญาที่ทำกับลูกค้าทุกฉบับและรายได้จากการขายสินทรัพย์ที่ไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงิน ไม่ครอบคลุมถึงรายได้ที่เกิดจาก

1. สัญญาเช่า ตาม TFRS16
2. สัญญาประกันภัย ตาม TFRS4
3. เครื่องมือทางการเงินและสิทธิหรือภาระผูกพันตามสัญญาอื่น ตาม TFRS9 TFRS10 TFRS11 TAS27 TAS28
4. การแลกเปลี่ยนรายการที่ไม่เป็นตัวเงินระหว่างกิจการที่อยู่ในสายธุรกิจเดียวกันเพื่อสนับสนุนรายการขายให้กับลูกค้าหรือลูกค้าในอนาคต

การรับรู้รายได้

TAS 18 รายได้ – risks and rewards

TFRS 15 รายได้จากการทำสัญญากับลูกค้า - control

การรับรู้รายได้

รายได้

-การเพิ่มขึ้นของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชีในรูปของกระแสรับเข้าของสินทรัพย์ หรือการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ หรือการลดลงของหนี้สิน ซึ่งผลให้ส่วนของเจ้าของเพิ่มขึ้น โดยไม่รวมถึงส่วนทุนที่ได้รับจากผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ

Revenues / Gains

รายได้หลัก

- รายได้ซึ่งเกิดจากกิจกรรมตามปกติธุรกิจของกิจการ

หลักการสำคัญ

- กิจกรรมต้องรับรู้รายได้เพื่อให้สะท้อนถึงการ โอนสินค้าหรือบริการที่เกิดจากสัญญาให้กับลูกค้า ในจำนวนเงินที่สะท้อนถึงสิ่งตอบแทนที่กิจการคาดว่าจะมีสิทธิได้รับจากการแลกเปลี่ยนกับสินค้าหรือบริการนั้นๆ
- กิจกรรมรับรู้รายได้ เมื่อลูกค้าสามารถควบคุมสินทรัพย์

การควบคุมสินทรัพย์

- ความสามารถในการสั่งการการใช้งาน และการได้รับประโยชน์ที่เหลือนอกจากสินทรัพย์
- ความสามารถในการกีดกันกิจการอื่นจากการสั่งการการใช้งาน และการได้รับประโยชน์จากสินทรัพย์นั้น
- ประโยชน์ของสินทรัพย์คือกระแสเงินสดที่สามารถได้รับทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะต่างๆ

ขั้นตอนในการรับรู้รายได้

1. ระบุสัญญาที่ทำกับลูกค้า
2. ระบุภาระที่ต้องปฏิบัติในสัญญา
3. กำหนดราคาของรายการ
4. บันทึกราคาของรายการให้กับภาระที่ต้องปฏิบัติที่รวมอยู่ในสัญญา
5. รับรู้รายได้เมื่อกิจการปฏิบัติตามภาระที่ต้องปฏิบัติแล้วเสร็จ

1. ระบุสัญญาที่ทำกับลูกค้า

ลูกค้า คือ ฝ่ายที่ทำสัญญากับกิจการเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการที่เป็นผลจากกิจกรรมตามปกติธุรกิจของกิจการ โดยแลกเปลี่ยนกับสิ่งตอบแทนที่กิจการได้รับ

สัญญา คือ ข้อตกลงระหว่างคู่สัญญาตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปที่เกิดสิทธิและภาระผูกพันที่บังคับได้ (อาจเป็นลายลักษณ์อักษร วาจา หรือประเพณีปฏิบัติทางธุรกิจ)

การระบุสัญญา

กิจการต้องบันทึกรายการสัญญาที่ทำกับลูกค้าที่อยู่ในขอบเขตของมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้เฉพาะเมื่อรายการเป็นไปตามเงื่อนไขต่อไปนี้ทุกข้อ

1. คู่สัญญาได้อนุมัติสัญญาแล้ว และมีผลผูกพันให้ทั้งสองฝ่ายต้องทำตามภาระผูกพันในสัญญา
2. กิจการสามารถระบุสิทธิของคู่สัญญาแต่ละฝ่ายในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่จะส่งมอบ
3. กิจการสามารถระบุเงื่อนไขการชำระสิ่งตอบแทนสำหรับสินค้าหรือบริการที่จะส่งมอบ

การระบุสัญญา

4. สัญญามีเนื้อหาเชิงพาณิชย์ (ความเสี่ยง ระยะเวลา และจำนวนเงินของ กระแสเงินสดในอนาคตของกิจการที่คาดว่าจะเปลี่ยนแปลงเนื่องจากผลของ สัญญา) และ
5. มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะเรียกเก็บสิ่งตอบแทนที่กิจการมี สิทธิ์ที่จะได้รับเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับสินค้าหรือบริการที่จะส่งมอบให้ ลูกค้า

2. ภาวะที่ต้องปฏิบัติในสัญญา

ภาวะที่ต้องปฏิบัติ หมายถึง สัญญาในการส่งมอบสินค้าหรือบริการให้ลูกค้า

- หากสินค้าหรือบริการนั้นมีความแตกต่างกัน คำสัญญาต่างๆ นั้นถือเป็นภาวะที่ต้องบันทึกบัญชีแยกกัน (distinct)
- สินค้าหรือบริการแตกต่างกันหาก
  - ลูกค้าได้รับประโยชน์จากสินค้าหรือบริการนั้น หรือต้องใช้ควบคู่กับทรัพยากรอื่นที่ลูกค้ามีพร้อม
  - คำสัญญาของกิจการในการส่งมอบสินค้าและบริการนั้นสามารถระบุแยกได้จากข้อตกลงอื่น ๆ ในสัญญา

การระบุนิติที่ต้งปฏิบัติในสัญญา

ปัจจัยที่บ่งชี้ว่าข้อตกลงตั้งแต่สองข้อหรือมากกว่าที่จะส่งมอบสินค้าหรือบริการให้ลูกค้าั้นไม่สามารถระบุแยกได้ รวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงรายการดังต่อไปนี้

- กิจการให้บริการที่มีนัยสำคัญในการบูรณาการสินค้าหรือบริการนั้นกับสินค้าหรือบริการอื่นที่ตกลงในสัญญาเข้าเป็นกลุ่มสินค้าหรือบริการที่ขายแบบรวมกันไปตามที่ลูกค้าทำสัญญา
- สินค้าหรือบริการรายการใดรายการหนึ่งหรือมากกว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับแต่ง หรือถูกเปลี่ยนแปลงหรือปรับแต่งอย่างมีนัยสำคัญ โดยสินค้าหรือบริการอื่นรายการใดรายการหนึ่งหรือมากกว่าที่ตกลงในสัญญา
- สินค้าหรือบริการมีการพึ่งพากันหรือเกี่ยวข้องกันอย่างมาก

3. กำหนดราคาของรายการ

ราคาของรายการคือจำนวนของสิ่งตอบแทนในสัญญาที่กิจการคาดว่าจะมีสิทธิได้รับเป็นการแลกเปลี่ยนกับการส่งมอบสินค้าหรือบริการตามคำสั่งสัญญาให้ลูกค้า

สิ่งตอบแทนที่ระบุในสัญญาอาจเป็นจำนวนที่แน่นอน จำนวนผันแปร หรือทั้งสองแบบ ดังนั้นการกำหนดราคาของรายการต้องคำนึงถึง

- สิ่งตอบแทนที่ผันแปร
- การจำกัดประมาณการสิ่งตอบแทนที่ผันแปร
- การมีองค์ประกอบเกี่ยวกับการจัดหาเงินที่มีนัยสำคัญ
- สิ่งตอบแทนที่ไม่ใช่เงินสด
- สิ่งตอบแทนที่จะจ่ายให้กับลูกค้า

4. ปั่นส่วนราคาของรายการ

การปั่นส่วนราคาของรายการให้กับภาระที่ต้องปฏิบัติที่รวมอยู่ในสัญญา

- โดยอ้างอิงราคาขายแบบเอกเทศของสินค้าหรือบริการที่แตกต่างกันตามคำสั่งสัญญาในสัญญา
- ถ้าราคาขายแบบเอกเทศไม่สามารถสังเกตได้ กิจการสามารถประมาณราคานั้นได้

5. รับรู้รายได้เมื่อกิจการปฏิบัติตามภาระที่ต้องปฏิบัติแล้วเสร็จ

รับรู้รายได้เมื่อกิจการปฏิบัติตามภาระที่ต้องปฏิบัติแล้วเสร็จ

- รับรู้รายได้เมื่อกิจการได้ปฏิบัติหรือขณะปฏิบัติตามภาระที่ต้องปฏิบัติเสร็จสิ้น โดยการโอนอำนาจควบคุมในสินค้าหรือบริการนั้นไปยังลูกค้า
- การรับรู้รายได้
  - ภาระต้องปฏิบัติแล้วเสร็จ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง (Point in Time)
  - ภาระต้องปฏิบัติแล้วเสร็จในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง (Over Time)

5. รับรู้รายได้เมื่อกิจการปฏิบัติตามภาระที่ต้องปฏิบัติแล้วเสร็จ

ภาระที่ต้องปฏิบัติแล้วเสร็จในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง (Over time) ถ้า
เข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้

1. ลูกค้าได้รับและใช้ประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินงานของกิจการอย่างต่อเนื่อง
2. ลูกค้าได้ควบคุมสินทรัพย์ที่กิจการสร้างขึ้นหรือพัฒนาขึ้น
3. ผลการดำเนินงานของกิจการไม่ก่อให้เกิดสินทรัพย์ที่ให้ประโยชน์อื่น
แก่กิจการและกิจการมีสิทธิในการบังคับให้จ่ายชำระตามความสำเร็จ
ของงาน

ถ้าไม่เข้าข้อใดข้อหนึ่ง = รับรู้รายได้ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง

การบังคับใช้

มีผลบังคับใช้เริ่ม 1 มกราคม 2562 เป็นต้นไป

สรุปประเด็นสำคัญ TFRS ปรับปรุงปี 2562

ตัวอย่าง (อ้างอิง คุณพรทิพย์ ตันติฤทธิ์ศักดิ์ ,รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้าและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมาตรฐาน, สภาวิชาชีพบัญชี)

บริษัท ก ขายเครื่องจักรพร้อมให้บริการบำรุงรักษา 3 ปี ราคารวม 200,000 บาท โดยมีรายละเอียดเพิ่มเติมดังนี้

ราคาขายปกติของเครื่องจักร 200,000 บาท

ค่าบริการบำรุงรักษา 3 ปี ปกติราคา 30,000 บาท

และการคิดราคาไม่ได้มีดอกเบี้ยรวมอยู่ด้วย

สรุปประเด็นสำคัญ TFRS ปรับปรุงปี 2562

1. การระบุสัญญาที่ทำกับลูกค้า

- สัญญาขายเครื่องจักรพร้อมให้บริการบำรุงรักษา 3 ปี

2. การระบุภาระที่กิจการต้องปฏิบัติตามสัญญา

- ส่งมอบเครื่องจักร
- บริการบำรุงรักษาเครื่องจักร 3 ปี เนื่องจากเป็นภาระที่กิจการต้องปฏิบัติตามแยกต่างหาก

สรุปประเด็นสำคัญ TFRS ปรับปรุงปี 2562

3. กำหนดราคาของรายการ

ราคาขายเครื่องจักรและบริการบำรุงรักษา 3 ปี ตามใบแจ้งหนี้ เท่ากับ 200,000 บาท

ราคาขายปกติของเครื่องจักร 200,000 บาท

ค่าบำรุงรักษา 3 ปี ปกติราคา 30,000 บาท

ภาระที่กิจการต้องปฏิบัติตามสัญญา

ราคาขายที่เป็นเอกเทศ

1. ราคาเครื่องจักร	200,000 บาท
2. ค่าบริการบำรุงรักษา 3 ปี	<u>30,000 บาท</u>
รวม	<u>230,000 บาท</u>

สรุปประเด็นสำคัญ TFRS ปรับปรุงปี 2562

4. ปันส่วนราคาของรายการให้กับภาระที่ต้องปฏิบัติที่รวมอยู่ในสัญญา

ภาระที่กิจการต้องปฏิบัติตามสัญญา

ราคาขายที่เป็นเอกเทศ   **ราคาที่ได้รับการปันส่วน**

(อ้างอิงราคาขายเอกเทศ)

1. ราคาเครื่องจักร

200,000 บาท

173,913 บาท

2. ค่าบริการบำรุงรักษา 3 ปี

30,000 บาท

26,087 บาท

รวม

230,000 บาท

200,000 บาท

สรุปประเด็นสำคัญ TFRS ปรับปรุงปี 2562

5. รับรู้รายได้เมื่อกิจการปฏิบัติตามภาระที่ต้องปฏิบัติแล้วเสร็จ

- รับรู้รายได้จากการขาย เครื่องจักร เมื่อส่งมอบสินค้า (ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง) มูลค่า 173,913 บาท
  - เดบิต ลูกหนี้/เงินสด 173,913
  - เครดิต รายได้จากการขายสินค้า 173,913
- รับรู้รายได้ค่าบริการบำรุงรักษาในแต่ละปี ตลอดระยะเวลา 3 ปี $(26087/3)=8,695.66$ บาทต่อปี
  - เดบิต ลูกหนี้/เงินสด 26,087
  - เครดิต รายได้รับรู้ (หนี้สิน) 17,391.34
  - รายได้ค่าบริการบำรุงรักษา-ปีที่ 1 8,695.66

โจทย์ (วิภาดา ต้นติประภา, 2561)

บริษัท A จำกัด ขายเครื่องจักรให้ลูกค้าพร้อมติดตั้ง ในราคา 200,000 บาท นอกจากนี้
กิจการยังมีบริการฝึกอบรมให้พนักงาน โดยจัดให้ทั้งหมด 3 รุ่น ๆ ละ 2 วันฟรี และให้บริการ
ดูแลบำรุงรักษาเครื่องจักรฟรีเป็นเวลา 1 ปี โดยกิจการจะส่งช่างมาตรวจสอบเครื่องจักรให้ปี
ละ 4 ครั้ง ฟรีเช่นกัน

- ลูกค้าควบคุม (control) เครื่องจักรได้เมื่อกิจการส่งมอบเครื่องจักรให้กับลูกค้า
- กิจการรับผิดชอบให้บริการดูแลบำรุงรักษาเครื่องจักร และให้บริการฝึกอบรมกับลูกค้าที่
ไม่ได้ซื้อเครื่องจักรด้วย
- ราคาขายแบบแยกเทศเป็นดังนี้
  - 1.ราคาขายเครื่องจักร 180,000 บาท
  - 2.ค่าติดตั้ง 20,000 บาท
  - 3.ค่าฝึกอบรมพนักงาน 3 รุ่น 12,000 บาท
  - 4.ค่าบริการดูแลบำรุงรักษา 8,000 บาท

5 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ระบุสัญญาที่ทำกับลูกค้า

ขั้นที่ 2 ระบุภาระที่ต้องปฏิบัติ (Performance obligation) ในสัญญา

ขั้นที่ 3 กำหนดราคาของรายการ (Transaction price)

ขั้นที่ 4 บันส่วนราคาของรายการให้กับภาระที่ต้องปฏิบัติที่รวมอยู่ในสัญญา

ขั้นที่ 5 รับรู้รายได้เมื่อกิจการปฏิบัติตามภาระที่ต้องปฏิบัติเสร็จสิ้น

การรับรู้รายได้

- การฝากขาย
- การขายผ่อนชำระ
- ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง

การฝากขาย

- การที่กิจการต้องปฏิบัติเสร็จสิ้น ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง (Point in Time)
- จุดเวลาใดที่ลูกค้าได้รับอำนาจควบคุมตามที่ตกลงกันไว้ (อาจไม่ใช่จุดส่งมอบ)
- อำนาจการควบคุมในสินค้าถูกโอนไปยังลูกค้าหรือไม่
- การที่ผู้รับฝากขายขายสินค้าไปยังลูกค้า โดยลูกค้าครอบครองสินค้า และมีสิทธิสั่งการและกีดกันไม่ให้บุคคลอื่นมาใช้ประโยชน์จากสินค้า ถือว่า **การควบคุมถูกโอนจากผู้ฝากขายไปยังลูกค้า**

การขายผ่อนชำระ

- โดยทั่วไปเป็นการขายสินค้า ภาระที่ต้องปฏิบัติมี 1 ภาระ คือการส่งมอบสินค้า
- เมื่อโอนการควบคุมในสินค้านั้นไปยังลูกค้า จะสามารถรับรู้รายได้ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง (Point in Time)
- ผลต่างระหว่างราคาขายเงินสดกับจำนวนเงินที่เรียกเก็บชำระจากลูกค้าทั้งหมด ต้องบันทึกรายการแยกต่างหาก (ทยอยรับรู้เป็นรายได้ทางการเงินตลอดช่วงเวลา – Over Time)
- รายได้จากการขายสินค้า รับรู้ตามราคาขายเงินสด ณ จุดที่มีการโอนการควบคุมไปยังลูกค้า

การรับรู้รายได้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง

- ธุรกิจพัฒนาที่ดิน ขายบ้านพร้อมที่ดิน ขายบ้านจัดสรร คอนโด ทาวเฮ้าส์
- รับรู้รายได้ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง
- รับรู้รายได้ตลอดช่วงเวลา
- ขึ้นกับลักษณะการขายอสังหาริมทรัพย์ (เสมือนเป็นการขายสินค้า หรือ การให้บริการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์-เสมือนสัญญาก่อสร้าง)

THANKS!

